

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

IV. leto.

V Gorici, listopad 1883.

II. zvezek.

Naj bolj zapuščena duša v vicah.

Gotovo je lepa in velika ljubezen kristijana, ki moli za vse duše v vicah, ki k Bogu povzdiguje goreče prošnje za vse, brez razločka, brez izjeme. Taka velikodušnost je Gospodu silno dopadljiva, in prepričani smemo biti, da razliva na vboge duše neizmerne zaklade božjega vsmiljenja. Kolikim so svetniki s svojimi molitvami, ki so ž njimi tako rekoč silo delali Gospodu, olajšali terpljenje, koliko jih rešili iz groznega ognja!

Toda, če je tudi taka molitev, ki obsega vse duše brez izjeme, velike hvale vredna, vendar je druga še lepša in hvale vredniša. Bogoslovci terdijo namreč, da je določen namen veliko bolj varen in da ima več moč, kakor pa nedoločen. Namen, pravijo, ki se razteguje na več oseb ali na več del, izgubi nekoliko svoje moči. Zatorej svétujejo vérnim, ki molijo za duše v vicah, naj storijo določen namen, katerim dušam namreč želé pomagati s svojimi molitvami, s svojimi dobrimi deli; ker jim na tak način bolj gotovo in bolj zdatno pomagajo.

Našim ljubim bravcem priporočamo v molitev eno dušo, ki nam je silno ljuba, dušo, ki je revniša in vsmiljenja vredniša, kakor vsaka druga; dušo, ki nima na svetu nobenega človeka, ki bi zanjo prelil eno samo solzo, ki bi zanjo le enkrat zdihnil h Gospodu, ki bi jo potolažil z enim samim očenašem: naj bolj zapuščeno dušo.

Ketera pa je ta vboga duša, brez krepcanja, brez tolažbe, brez upanja?

Naj bolj zapuščena duša je morebiti duša kake virote, ki na zemlji ni okusila sladkosti očetovske in materine ljubezni, ker ju je smert zgodaj vzela sè sveta. Ko je prišla njena smertna ura, ni zapustila za seboj nobenega spomina in zdaj za njo nihče ne moli! Njena duša, ki se čisti v vicah, občuti težko roko božjo in nima nikogar, ki bi si prizadeval olajšati njeno terpljenje in pomagati ji!

Naj bolj zapuščena duša je morebiti duša kakega mladeniča, ki je bil v življenju zgled pohlevnosti, zmérnosti in čistosti; ona ostane toliko časa zaperta v temnih vicah, dokler ni očiščena blata in smeti, ki so se v življenju primešale njenim obilnim čednostim, enako zlatu, iz keterega se delajo kraljeve krone in drugo imenitno lepotičje, ki mora prej v plavež, da se tam v ognju izčisti. Njegova mati govori z objokanimi očmi: kaker angelj je bil! Njegovi prijatelji in znanci, vtopljeni v veliko žalost, ponavljajo: angelj je bil! In za terdno prepričani, da so se mu zavoljo pobožnega in nedolžnega življenja njegovega precej odperla vrata nebeška, ne molijo zanj, ki koperni v očiščevalnem ognju, ker ga hvala, s katero ga na zemlji povzdigujejo, ne more rešiti iz njega.

Naj bolj zapuščena duša je morebiti duša kake grešnice, ki je sicer pred smertjo objokovala svoje pregrehe, pa ne tolikanj, da bi bila, zapustivši svet, naravnost mogla iti v veselje nebeško. Vboga žena! Živela je mej svetom nejevernim, zapustila je žlahto, znance, prijatelje in prijateljice, ki se je pa ne spominjajo, ker so zakopani v posvetno veselje..... Morebiti je bila pozabljena od vseh že pred svojo smertjo, morebiti da ni, odkar leži pod hladno zemljo, nihče zmolil zanj očenaša!

Naj bolj zapuščena duša je morebiti duša kake vdove, ki je bila vže ob času svojega vdovstva brez zavetnika, ter je tudi zdaj, v kraju očiščevanja, brez njega. Vboga reva! Solze preteklih let niso zadostovale, da bi bili izbrisani madeži tvoje duše, in zdaj ni-maš še upanja ne, da bi ti na pomoč pritekla kaka pobožna duša!

Naj bolj zapuščena duša je morebiti duša kakega starčka, ki je videl v svojem življenju svoje znance in prijatelje enega za drugim polagati v hladno zemljo. Vmerl je nepoznan in neobžalovan, zakaj dostikrat je starost zaničevana in zapuščena. Zapuščen je bil na svetu in zapuščen je tudi v vicah; zdihuje in joka.... pa

ni ga, ki bi mu rekel: prijatelj, bodi potolažen, glej našel se je, ki za te moli; kmalu bo konec tvojemu terpljenju!

Naj bolj zapuščena duša je morebiti duša kakega zakonskega moža, kateremu je žena sto in stokrat zagotavljala gorečo ljubezen v življenju in po smrti, ali žalibog! na enkrat so pozabljene obljube in prisege, ki mu jih je prisegala še celo pri smertni postelji.... Solze, prelite pri njegovem grobu, so se kmalu posušile; goreče molitve, ki jih je od začetka opravljala zanj, se ne vzdigujejo več proti nebu, zakaj molitev za ranjke je prenadležna za tistega, ki hoče uživati sladnosti sveta. Ta nesrečni mož terpi, terpi neizrekljivo, pa ni serca, ki bi se vsmililo njegovega terpljenja, ni rok, ki bi se zanj vzdigovale proti nebu, ni glasu, ki bi klical h Gospodu, da naj se ga vsmili, da naj se milostivo nanj oberne.

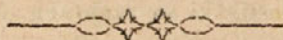
Naj bolj zapuščena duša je morebiti duša kake matere! Njeni otroci, katerih serce je pri smertni postelji ljube matere hotelo počiti od prevelike žalosti, ki so zanjo en čas molili in za njen dušni mir dajali milostinjo, o prekmalu so pozabili na njo! Nehvaležni otroci! — zbrisali so iz serca spomin na mater, ker bi jih vtegnil motiti v njih brezskerbne življenju, ker bi vtegnila še po smrti povzdigniti svoj glas zoper nje, ki ne hodijo po poti nedolžnosti in pravičnosti; in koliko ona terpi!.... Zastonj je tedaj z naj večjo poterpežljivostjo prenašala vse bolečine, ki jih čuti mati, zastonj terpela sè svojimi otroci, zastonj ž njimi jokala v njih boleznih in britkostih! Zastonj je ob smertni uri govorila sama sè seboj: „Oj, spoznam, da sem zabredla v mnogoverstne pregrehe; moje materino serce je bilo pre mehko, pre dobro, preveč prizanesljivo do mojih otrok; morebiti sem zavoljo njih zanemarjala svoje kerščanske dolžnosti in premalo skerbela za svojo dušo; o Bog! bojim se, da bom morala zato dolgo terpeti v vicah. Vendar, — zaupam v svoje otroke, ki sem jih tolikanj ljubila; upam da bodo molili zame, da bodo z dobrimi deli pomagali moji duši ter jo kmalu rešili iz vic....“ Ta mati, ki se je zanašala na hvaležnost svojih otrok, je zdaj popolnoma zapuščena, popolnoma pozabljena.

Naj bolj zapuščena duša.... Pa, kaj bi je še tako skerbno iskali? Ali je nismo morebiti vže našli? — Če bi je pa tudi ne bili še našli, če bi ne bili vgenili duše, ki je pomoči naj bolj potrebna, ali ni gotovo, da je v vicah taka duša in da Gospod Bog zanjo ve? To nam naj zadostuje. Glej, ljubi bravec, ta duša je polna upanja, ko prebiraš te verstice. Iskra upanja se zopet oživlja v njej; ona pomnožuje svoje zdihljeje in ti zaupajoča kliče:

„Poslušaj, poslušaj glas božji, ki govori tvojemu sercu iz teh verstic; prosi, oh prosi za me!...“

Molimo tedaj za njo, darujmo za njo Bogu vse zaklade in duhovne milosti, ketere smemo deliti dušam v vicah. Kmalu ne bo ta duša več naj bolj zapuščena, prijeli jo bomo tako rekoč za roko ter jo vzdignili iz globokega prepada, v katerem se nahaja.— Pa s tem še ne smemo biti zadovoljni, zakaj za njo ostane druga verna duša naj bolj zapuščena in tudi to je treba rešiti; za tó pride zopet druga in tako naprej, zakaj vedno bo najti v vicah duša, naj bolj zapuščena. Molimo torej podobni serčnemu možu, ki skoči pogumno v vodo, da reši človeka iz nevarnosti potopa, in komaj odloži na suhem sladko breme, pa se zopet zažene v vodo in skuša rešiti drugzega, oteti jih koliker mogoče iz pogubonosnih valov.

(L'Eco del Purg. 1865.)

Svetega Antona čudeži.

XI. Nevarnosti.

25.

Dvanajstletna hči Karola Džordžija je dela nekega dne meseca listopada leta 1682 sušit na sonce en par nogovic; ali veter jih ji odnese na bližnjo že zelo poškodovano hišo. Deklica jih gre iskat, pa, ojoj! hiša se podere, deklica pade okoli 80 črevljev globoko in tram jo trešči po glavi. Mislili so, da jo najdejo vso razbito pod razvalinami. Pa ni bilo tako. Pobožna deklica je klicala v tej nevarnosti na pomoč svetega Antona in vstala je izpod podertije nepoškodovana; samo glava jo je nekoliko bolela, pa tudi te bolečine so kmalu jenjale. Vsi so spoznali v tem mogočno roko svetega Antona, ki se mu je tudi deklica priserčno zahvalila.

26.

Nekemu Jožefu Pérziču prileti na morskem obrežju nasproti zdivjana krava. Sè vso močjo ga sune z rogmi v desno roko, ali Jožef kliče na pomoč svetega Antona in raztergana mu je bila samo srajca; toliko da se mu je na koži poznalo, kamer ga je bila sunila. Vdrugič ga napade krava ter ga dregne v stegno, pa tudi tukaj ga ni ranila. Ker je nevarnost naraščala in si ni vedel dru-

gači pomagati, skoči Jožef, ki je znal plavati, v morje; ali zdivjana žival mu tudi tukaj ne da miru. Še bolj priserčno pokliče Pérziči svetnika na pomoč in glejte! kaker bi jo bila prijela nevidna roka, se oberne krava proč od njega in oproščen je bil njenih napadov. V čast svetega Antona je pripovedoval Jožef sam ta dogodek.

27.

Antonija, hči Bernardina Palermija, je padla, ko je bila 14 let stara, z višočine z glavo na skalo in od ondod na tla. Črepina bi si ji bila morala razdrobiti, pa še ranjena ni bila, samo kri ji je tekla iz enega ušesa in nekaj časa je omamljena ležala. Deklica pa je bila pobožna častivka svetega Antona; molila je vsaki dan trinajst očenašev njemu na čast ter nosila njegovo svetinjo. V omedlevici se ji prikaže svetnik ter reče: „Ako ravno me nisi poklicala na pomoč, ko si padala, sem ti vender pomagal, ker me vedno čistiš“. Iz hvaležnosti do svojega rešitelja je oblekla deklina obleko pepelnate barve.

28.

Neki lekár v Napolju, Anton Ruppoli po imenu, je častil zlasti dva svetnika, svetega Antona Padovanskega in svetega Frančiška Pavlanskega. Na čast svetemu Antonu se je postil vsaki torek. Nekega dne, ravno v torek je bilo, se prepira z nekim soderjem. V jezi vdari le-ta z bodalom Antona po glavi, tako, da pade hudo ranjen na tla. Ko leži na tleh se mu prikažeta svetnika, ki se jima je zlasti priporočal, mu pomagata, da vstane in sam brez ptuje pomoči gre domov. Tukaj pogleda rano. Strašna je bila; raztegala se je od verha glave do ust in dva persta dolg kos bodala je bil ostal v njej. Nevarnost je bila velika, ali na priprošnjo svetnikov je ozdravel mož tako hitro, da je šel že precej drugi torek v cerkev svetega Lovrenca zahvaliti se svetemu Antonu.

29.

Neki mož v Viterbi, zaslepljen od ljubosumnosti, sklence vmočiti svojo ženo. Mej tem je bila nedolžna soproga pri sveti maši. Ko pride domov, jo napade z bodalom. Ali ona, dobra in pobožna častivka svetega Antona, mu nastavi persi klicaje na pomoč mogočnega svetnika. Mož jo sune, ali, o čudo! kaker bi bil drengul v železo, se zakrivi bodalo in ne rani žene. Ta čudež predrami zdivjanega moža; on spozna njeno nedolžnost, jo prosi na

kolenih odpuščanja in nese potem bodalo v Padovo, kjer ga da obesiti na altar svetnikov v spričevanje tega čudeža.

30.

Anton Kantoni, eden papeževih kočijažev, se pelje nekega dne leta 1836 z vozom, ki je pripravljen za papeževe dvornike, in palače Kvirinala. Kar se splašijo konji, zlomijo vago ter treščijo naposled z vozom v stebre. Že ta vlarec bi bil moral kočijaža z voza vreči; še bolj nevarna pa je bila divja moč, s katero sta vlekla konja polomljeni voz. Ali nič se mu ni zgodilo; klical je svetega Antona na pomoč, ki ga je vedno častil, in sedel je ne premaknjen na svojem prostoru. Voz se vstavi pri stebrih, konja pa, ki sta zbežala, so hitro vjeli. Ravno ta kočijaž je bil potem še dvakrat na priprošnjo svetega Antona rešen iz smertne nevarnosti. To tukaj povedano milost je dal Kantoni naslikati in podobna visi na svetnikovem altarju v Aračeli.

31.

Neki frančiškan, župnik pri svetem Sebastijanu zunaj obzidja rimskega mesta, je šel nekega dne leta 1851 v opravilih okoli po svoji fari. Pride do nekega mlinskega potoka, ki mu zapre pot. Misli pa, da bo lahko črez poskočil, ker ni bil ravno preširok, in res se zaleti čezenj. Ali ker ne postavi dobro noge, se zverne nazaj v sredo potoka. Voda je bila globoka, da ne pride do dna. Le nekoliko stopinj oddaljen je stal mlin in tja ga nese voda. Velika nevarnost je bila, da pride pod mlinska kolesa. Zastonj se prizadeva izkobacati iz vode. Zdaj se začne priserčno in z največjim zaupanjem priporočati svetemu Antonu, in glejte! ta hitro čuti, da ga vzdiguje nevidna roka, in na suhem je bil. Ta frančiškan je bil pater Alojzij iz Orvjeta, ki je iz hvaležnosti do svetnika sam pripovedoval to milost ter prisegel, da jo je zadobil pri svetem Antonu.

32.

Blizu obzidja rimskega mesta so zidali neko hišo. Mejtenci so zidarji pridno delali, se podere neki oder in trije delavci ki so stali na njem se prekucnejo z višočine na tla. Enoglasno so klicali v tej nevarnosti vsi trije: „Ah, sveti Anton, pomagaj nam!“ In svetnik jih ni zapustil. Tako malo so se pobili, da se se precej vernili k svojemu delu. V vedni spomin so obesili podobico na altar svetega Antona v Aračeli.

Nekega dne leta 1816 je napadel v okolici rimskega mesta neki tolovaj z orožjem v roki Lovrenca Amičija. Le-ta se ni mogel braniti, ker ni imel nobenega orožja, zaupal pa je terdno na pomoč svetega Antona, ker je bil njegov pobožen častivec. Priserčno se mu priporoči v tej nevarnosti. In glejte! tolovaj poskuša Lovrenca zabosti, toda nevidna roka ga zaderžuje. Lovrenec je bil rešen in podoba na altarju svetega Antona nam kaže ta čudoviti dogodek.

34.

Leta 1629 meseca listopada so zaperli v neki grad, ki je stal v okolici mesta Bari, nekega Antona Lokvabusa. Mož je bil nedolžen, ali sumičili so, da je storil neko hudobijo. Okoli gradu je bil širok in globok vodotok. Previdel je, da ga ne bodo izpustili iz ječe, zato misli vbežati. Priporoči se svetemu Antonu ter skoči z okna doli v vodo. Srečno priplava do reke in tukaj najde čolniček. Stopi vvanj, ali ker je bila reka dereča, vidi, da se ne bo mogel rešiti, zato kliče zopet svetega Antona na pomoč. Pade v vodo ali derži se čolna in kmalu čuti, da ga vzdiguje nevidna roka, in v barki je bil. Zdaj zagleda na obrežju nekega lovca ter ga prosi pomoči. Le-ta mu pomoli verbovo vejo ter ga skuša h kraju potegniti, ali Anton pade vnovič v vodo deržaje se vedno čolna. Še bolj priserčno se priporoča zdaj svetniku in čoln se približa sam obrežju, tako, da mu more lovec pomagati na suho. Ko je bil iz toliko nevarnosti rešen, gre v Napolj, kjer se je v frančiškanski cerkvi svetemu Antonu zahvalil za pomoč.

35.

V že večkrat omenjeni frančiškanski cerkvi Aračeli v Rimu visi na altarju svetega Antona več podob, ki pričajo, kolikokrat je že svetnik pomagal svojim častivcem v velikih nevarnostih. Mej drugimi je zadobil neki mož to milost. Na vozu stoječemu se konji splašijo blizu neke reke. Ni mu jih bilo mogoče vderžati; le vedno hitreje dirjajo in voz in konji in on, vse se preverne v globoko jamo. V smertni nevarnosti kliče na pomoč svetega Antona in sveti Anton mu izprosi, da se reši brez obene škode.

36.

Neki posestnik se verne jahaje iz Rima na svoj dom. Blizu neke hiše na potu mu napadejo konja trije veliki psi, ter ga gri-

zejo, tako, da prestrašen nazaj poskoči ter se zverne v neko jamo. Mož pade s konja mej pese, ki planejo zdaj nadenj. V tej nevarnosti mu pomaga sveti Anton, keterega altar je bil obiskal, preden je šel iz Rima. Priserčno se mu tudi zdaj priporoča in kaker bi bil blisek švignil mednje, psi vmolknejo, jenjajo ga nadlegovati in zbežijo, tako, da je mož precej vstal ter pomagal tudi konju na noge. On ni bil nič ranjen, konj pa le malo, tako, da ga je lahko precej zopet zajahal. V Aračeli se vidi tudi ta dogodek naslikan na podobi.

37.

V Rimski okolici je jahal nekega dne na konju neki mož. Bilo je pa na paši mnogo goveje živine. Skoraj da ni zapazil jezdec teleta, ki se je paslo blizu matere. Tele se prestraši, krava pa vsa divja zbezlja za konjem ter ga napade. Konj verže na tla jezdec in zbeži. Mož je bil v smertni nevarnosti; pred njim je obstala namreč krava vsa zdívjana ter ga hotela nabosti na roge. Ali vender se ni poškodoval, ko je padel s konja, in tudi krava mu ni nič žalega storila. To milost je mož zadobil po svetem Antonu, ki ga je v tistem strašnem trenutku v sereu klical na pomoč. Vsaj podobica na altarcu svetega Antona v Aračeli kaže, da je bil mož prepričan, da ga je rešil ta mogočni svetnik.

38.

Nekedaj se je več gospodov iz Rima peljalo na deželo. Kar jih napadejo oboroženi tolovaji. Žugaje s pušami kličejo kočijažo, da naj vstavi. Ali ta, ko zagleda tolovaje, požene konje, kar jih največ more. Nekoliko časa teko za vozom, ker ga pa ne morejo dohiteti, počnejo streljati in kugla za kuglo žvižga kočijažu okoli ušes. Tolovajev je bilo namreč mnogo. V tej nevarnosti se priporočajo kočijaž in gospodje v vozu svetemu Antonu, in po nje govi priprošnji jih ni zadela nobena kugla, konji pa so tekli tako naglo, da so srečno ušli tej veliki nevarnosti. Ko so prišli v Rim, so se šli vsi skupaj zahvaliti svetniku.

39.

Neki vertar je peljal zelenjavo v Rim na terg. Ko jo odloži, se verne iz mesta domov. Mej potjo se mu splaši konj ter dirja tako hitro, da pade vertar z voza pod kolesa. „O sveti Anton, pomagaj!“ zakliče mož padaje. In res ga varuje svetnik. Ne po

škodovan vstane ter teče za konjem. Ko pride domov, gre hitro v Aračeli, ter se zahvaljuje svetemu Antonu za pomoč v nevarnosti.

40.

V nekem frančiškanskem samostanu je pomanjkovalo vode; prav daleč so morali poujo hoditi. Sezidajo tedaj vodnjak, ali, ako ravno so zelo globoko kopali, vode le ni bilo. Priporočajo se tedaj sè zaupanjem svetemu Antonu in res se odprejo močne vodne žile ter napolnijo vodnjak. Nekega dne gre k temu vodnjaku neki novic po vodo, ali po svoji neprevidnosti in po nesreči pade vvanj. Kaker smo že rekli, je bil vodnjak zelo globok in poln vode, nevarnost je bila tedaj prav velika. Ali ko je padal, je klical novic ves čas sè zaupanjem svetega Antona na pomoč. Na to nesrečo priletijo naglo skupaj samostanski bratje, da bi mu pomagali. Seveda so se bali naj hujšega, ali kako veselo stermijo, ko potegnejo novica iz vodnjaka živega in nepoškodovanega; naj bolj čudno pa je bilo to, da mu obleka ni bila prav nič mokra, ako ravno je bil novic precej časa v vodi. Vsi samostanski bratje so dajali čast in hvalo svetemu Antonu, novic pa je bil celo življenje hvaležen svojemu rešitelju.

41.

Dvanajstleten mladenič je stal v Rimu nekega dne leta 1859 blizu nekega poslopja. Kar se podere zid ter ga pokoplje pod razvalinami. Ko to vidijo, mislijo stariši in vsi pričujoči, da je mladenič gotovo mertev. Odkopljejo ga in glejte čudo! živ je in nič ni pobit, samo dihal je nekoliko časa težko. Popoldne drugega dne je šel naravnost zahvaliti se svetemu Antonu, ki ga je pobožno častila cela družina, ki ga je bil tudi mladenič poklical na pomoč v nevarnosti. Ta dogodek je pripovedoval njegov brat vpričo več zanesljivih prič.

42.

V Rimu so se igrali neki otroci na Kravjem tergu blizu tamkaj, kjer je bil stari Rimski terg (Forum Romanum). Zaradi stermine je ta terg ograjen, zdolaj v planjavi pa stoji star steber. Ko se igrajo, leze sedemletna deklica kaker imajo otroci navado skozi ograjo ali po nesreči pade z naj višjega kraja doli na kamnito podnožje stebra. Ljudje, ki so videli dekle padati, so klicali enoglasno svetega Antona na pomoč. In ta pobožnost do svetnika je rešila otroka. Sè začudenjem je videlo ljudstvo, ki je hitro sku-

paj priletelo, da se ni deklica prav nič pobila. Vsi so hvalili svetega Antona, stariši tega otroka pa so dali naslikati podobo, ki kaže ta čudoviti dogodek, ter jo obesili na altar svetnikov v Aračeli.

43.

V frančiškanskem samostanu, imenovanem po prazniku Marijinega oznanjenja, v Parmi je zglodal kucec škarnico in 28. velikega travnika leta 1764 se podere po noči kar naenkrat en kos strehe. Vse skupaj pade nad izbo, kjer je počival sedemdesetletni starček, pater Ludovik iz Parme, ki je bil zakristan; strop pade skupaj, ker je bila teža pre velika, in razvaline se zvalijo na starčkovo posteljo. Prestrašeni samostanski bratje priskočijo ter mislijo, da je pater Ludovik gotovo mertev. Ali glejte, komaj odrinejo vrata, kar se je dalo, stopi starček vunkaj zdrav, le na čelu je imel majhino rano, ki je nekoliko kapljic kervi izteklo iz nje na zglavje. Da je ostal živ ter se je mogel izpod razvalin rešiti, so pripisovali vsi priprošnji svetega Antona, ki ga je stari pater v tej nevarnosti priserčno na pomoč klical.

44.

V početku tekočega stoletja je bilo, ko je nekega dne na Rimskem polju nekega kmeta zdivjan vol napadel. Tako močno ga sune z rogmi v persi, da se vbožček zverne na tla ter misli, da je smertno ranjen. Vol gre nato svoj pot dalje. Kmet je ležal ves kervav na tleh. Ali, ko čez nekoliko časa pregleduje rano, vidi, da ni tako nevarna, kaker si je mislil in da je samo koža oderta. V tej veliki nevarnosti je klical namreč svetega Antona na pomoč, ki ga tudi v resnici ni zapustil.

45.

V Rimu je padla neka deklica z visokega nadstropja dol. Ko pride oče, najde otroka na tleh, kaker bi bil mertev. Bil je pa pobožen častivec svetega Antona; precej moli tedaj respnzorij, potem vzame iz bukvic podobo svetnikovo ter jo položi hčerki na usta. V resnici čudovito! — V tem hipu se stegne deklica, kaker bi se prebudila iz terdnega spanja, odpre oči, vstane ter objame presrečnega očeta.

46.

V Benetkah stoji na nekem tergu v zidu vdelana podoba svetega Antona, ki jo ljudstvo jako časti. Tukaj zraven je stanoval

mož, ki je videl nekega dne, da se je užgala dervarnica zraven njegove hiše in da se razširjuje požar hitro na vse strani. Videlo se je, da bo njegova hiša gotovo pogorela, in ker po človeških mislih ni bilo mogoče več pomagati in rešiti jo, beži vbožec v Padovo ter prepusti svoje imetje varstvu svetega Antona. Več dni je gorelo in škoda je bila cenjena do enega milijona tolarjev. Ko se verne pobožni romar v Benetke, najde hišo v sredi družih, ki so pogorele, nepoškodovano!

47.

Leta 1772 je bila okoli Padove huda povodenj. Na vatale visoko je stala voda po polju. Nevarnost za mesto in za prebivavce je bila velika; bežati niso mogli na nobeno stran. V tej sili nesejo meščani v slovesnem sprevodu veliko podobo svetega Antona povodnji nasproti in glejte! pred njo se pomikajo valovi nazaj, voda vpade in drugi dan je bila vsa okolica Padovanska suha.

48.

V Benetkah je bilo nekemu plemenitemu gospodu vkradeno več srebernine. Sumičili so, da je shranjeno to blago pri nekem kupcu, ki je stanoval ne daleč od gospodove palače. Plemenitaš gre tedaj h kupcu ter ga prav silno zmerja. Kupec, ki je bil nedolžen, taji; plemenitaš se še bolj razserdi, tako da začne kupca najprej tepsti s palico, potem pa potegne meč ter ga napada z njim. Kupec kliče svetega Antona na pomoč, in glejte! nič mu ne škoduje orožje. Nepotolažen zapove plemenitaš svojim ljudem, da naj zvežejo nedolžnega kupca ter v ječo veržejo; mislil je, da ga bo na tezavnici primoral k spoznanju hudobije. Od slabosti omedli kupec v ječi in prikažeta se mu prečista devica Marija in sveti Anton ter ga tolažita. In v resnici, kmalu je bilo pomagano vbožcu. Ko se namreč plemenitašu kri ohladi, jame premišljevati in hitro sprevidi, da je storil nedolžnemu kupcu veliko krivico. Precej gre k njemu, ga oprosti ter prosi odpuščanja. Kupec se je šel nato zahvaliti svetemu Antonu v Padovo, da ga je rešil iz nevarnosti ter pomagal, da mu je bilo dobro ime poverjeno.

49.

V mestu Luseni (Lucena) v Andaluziji na južnem Španskem sta sklenila dva brata iz plemenite rodovine vmoriti dve svoji sestri. Obetaje jima veselice ju izvabita v šest milj oddaljeno po-

slopje na kmetih. Ali ko pridejo tjakaj, ju zgrabita, privežeta k drevesu ter pretepata po živinsko; na pol mertve ju pustita tamkaj ter otideta. En dan in ena noč prejde in ni ga bilo blizu človeka, da bi pomagal vbožicama; le nebeške pomoči ste imele pričakovati. Ker ste bile pobožne častivke svetega Frančiška in svetega Antona Padovanskega, molite in prosite priserčno, da bi jima ta dva mogočna svetnika pomagala. In niste zastonj prosile; dva frančiškana prideta, jima razvežeta vezi, celita rane ter ju tolažita. Nato ju pokrijeta s svojimi plašči in peljeta nazaj v mesto. Ko pridejo do stanovanja neke druge sestre teh dveh vbožic, jima razodeneta, kedo da sta, ter jima izgineta izpred oči. Kako ste bile vesele sestre, da ste bile rešene iz smertne nevarnosti ter zlasti tudi zato, da ste videle dva svetnika tako mogočna! Vedno ste hvalile svoja dobrotnika. Nevsmiljena dva brata pa je zadela kaznen Božja; eden je vmerl čez tri dni potem, drugi v teku leta. Sestre ste postali nuni v mestu Kórdovi ter živeli prav sveto.

Brat Janez Montekorvinski,

pervi katoliški misijonar na Kitajskem.

§. 7. Spreobrnjenje velikega kana.

„Povzdignjen do nove časti nadškofa in poslanca sv. sedeža za ves izhod,“ tako pripovedujejo veljavni pisatelji, „si je prizadeval Janez Montekorvinski sè še večo gorečnostjo ko prej ter nagovarjal cesarja, naj bo kristijan, kazaje mu jasno slepoto malikovanja in terdno podlago naše vere. In ne zastonj: zakaj, ko ga je na ta način odvernili od sleparij, se je po milosti božji, ki je nagnila njegovo serce, odpovedal zmoti ter je prosil za sv. kerst. keterega je sprejel z veliko slovesnostjo, imenovaje se iz hvaležnosti do velikega aposteljna, kateremu je bil dolžan svojo rešitev. Janeza. In tako pobožnega, gorečega in stanovitnega v veri se je pokazal, da je zapovedal zidati v Pekingu nadškofijsko cerkev, razen onih dveh, ki ju je bil postavil brat Janez, ter vokal, da se imajo sezidati v raznih deželah cesarstva stolne in druge manjše cerkve; misijonarjem pa, zlasti škofom, je dajal letno plačo, imenovano „alafa.“ Kerščen pa je bil veliki kan, ki se je nato imenoval Janeza, okoli l. 1310..... ko sta bila vže kristijana mati nje-

gova in en brat, ki sta bila vže močno napredovala v pobožnem življenju; ž njima se je potem, tudi on nasledovavec križanega, sveto poganjal, kedo bo višje se povzdignil v popolnosti. Na dvoru pa, ki je bil ves vrejen po šegah katoliških, se ni nihče upal govoriti kako razžaljivo besedo ali kako šalo o novih vernih gospodarjih, ki so vero, katero so sprejeli po kerstu, brez straha kazali tudi v dejanjih. Veliki kan Janez se ni kazal samo zvestega izpolnjevavca kristijanskih zapovedi, ampak se je vdal popolnoma duhovnemu življenju. Verh tega, da je imel vedno okoli sebe nekatere manjše brate, ko učenike in zveste svetovavce, sezidal jim je tudi samostan, tako zvezan s kraljevo palačo, da se je lahko sem in tja hodilo, da ni bilo treba iti iz pod strehe, in sicer zato, da bi mogel, kadar bi mu bilo priležno in ljubo, ali po noči ali po dnevi, iti k sv. maši in h duhovnim molitvam, zakaj tako je bil goreč v veri, da se celo spat ni spravil, ako ni prej od njih prejel sv. blagoslova. Naposled je sveto vmerl in vokal, da naj ga pokopljejo v samostanu v frančiškanski obleki. Njegovo truplo, ki je bilo 30 let pozneje vzeto iz groba, da bi ga prenesli v Saraj zaradi hudih vojská, ki so se bile vnele v Peking in grozile oskruniti sleherno sveto reč, je bilo najdeno tako celo in nespremenjeno, kaker bi bil ravno kar vmerl, kar je še pomnožilo glas svetosti, v katerem je vže bil.“

§. 8. Daljnji razvitek kitajskega misijona.

Leta 1312 je moral priti s Kitajskega kak misijonar k papežu Klemenu V. in sporočiti o veselem in nadepolnem stanju ondotnih misijonov; tega leta je poslal namreč papež zopet tri škofe frančiškane br. Janezu na pomoč in brez dvojbe so jih spremljali še drugi redovni bratje. Ti trije škofje so bili: br. Tomaž, br. Jeronim in br. Peter Florentinski. O prvem in zadnjem ne vemo družega, kaker imena; o bratu Jeronimu pa je znano, da je bil l. 1320 od papeža Janeza XXII. imenovan za prvega škofa v Kafi, na skorotoku Krimejskem (Krim), kamer se je nemudoma odpravil, ko je prejel papeževo pismo.

Okoli l. 1313 je vstanovil brat Janez Montekorvinski škofjski sedež v Kajtonu (Cayton) ter postavil tamkaj za prvega škofa brata Gerarda. To mesto je najberže, kaker menijo učeni, današnji Hang-Čev, glavno mesto provincije Če-kjang, ki je ena najimenitniših Kitajske, gledé na njeno lego pri morju, na njeno rodovitnost in število prebivavcev. Še zdaj je Če-kjang najizverstniša

mej tistimi kitajskimi pokrajinami, kjer se prideluje svila, ter ima dasi po prostoru ena najmanjših, vender čez 8 milijonov prebivavcev. Dandanašnji imajo lazaristi tam misijon, ter je primorsko mesto Ning-po z okoli 120 tisoč prebivavci sedež apostoljskega vikarija. Glavno mesto Hang-čev ima prebivavcev 6 do 8 sto tisoč. — Kitajci imenujejo to mesto „pozemeljski raj.“ — Notri do tamkaj so prišli tedaj manjši bratje od leta 1308, odkar je dobil brat Janez pomočnikov iz Evrope.

O okoliščinah misijonskih v mestu Kajtonu govori škof brat Andrej Peruški v pismu, pisanem gvardijanu manjših bratov v Perudži, katero hočemo neprikrajšano podati našim bravcem.

Poglavja raznih nauk in spodbudljivih izrek brata Egidija.

Poglavje o dobri stanovitnosti.

Kaj pomaga človeku mnogo se postiti in moliti in vbogajme dajati in samega sebe trapiti z velikim dopadanjem nad nebeškimi rečmi, če pa ne pride do zaželjene srečne loke izveličanja, to je do dobre in terdne stanovitnosti? Nekateri krati se zgodi, da se prikaže na morju ladja, silno lepa in velika in močna in nova in z bogastvom naložena; in zgodi se, da se po kaki nevihti ali po nemarnosti kermarjevi tista ladja pogubi in razbije in žalostno potopi in do zaželjene loke ne pride. Kaj ji torej koristi vsa njena lepota in izverstnost in bogastvo, ko se je razbila tako žalostno na širokem morju? In spet se prikaže katerikrat na morju majhina in stara ladjica malo naložena; in ker ima dobrega in previdnega kermarja, premane nevarnosti in se zderži na širokem morju in pride do zaželjene loke. Ravno tako se godi ljudem na razburjenem morju tega sveta. In zato je rekel brat Egidij: „Človek naj bo vedno v strahu: in če živi tudi v veliki sreči, ali v imenitnem stanu, ali v visoki časti, ali v veliki popolnosti, če nima dobrega kermarja, to je spodobnega držanja, se mu lahko razbije ladja na širokem morju hudobij; in zato je potrebna k dobremu delanju najprej stanovitnost, kaker govori apostelj: „Ne gdor začne, mariveč gdor do konca zderži, ta bo dobil krono.“ Ko se drevo rodi, še ni

precej veliko; in potem ko je veliko še ne da precej sadu; in ko sadu daje, ne pride ves v usta gospodarju tistega drevesa; ker mnogo tistega sadja na tla popada in segnjije, in se spridi, in ga živali pojedó; pa vender, ako počaka do konca letnega časa, dobi gospod tistega drevesa večino tistega sadja.“ Tudi je rekel brat Egidij: „Kaj bi mi koristilo, ako bi tudi sto let vžival nebeško kraljestvo, pa bi ne bil stanoviten, tako, da ne bi imel dobrega konca?“ In tudi je rekel: „Jaz mislim, da so to dva velika darova in milosti od Boga, ki jih more človek zadobiti v tem življenju, to je: z ljubeznijo stanoviten ostati v službi božji in vedno se varovati, da ne pade v greh.

Poglavje o pravem redovnem stanu.

Brat Egidij je govoril sam o sebi: „Raji bi hotel manj milosti božjih imeti, ko bi bil redovnik v samostanu, kaker mnogo milosti od Boga, ko bi bil posvetni in bi živel mej svetom; ker je mej svetom veliko več nevarnosti in opovir in veliko manj zveličavnih sredstev in manj pomoči, kaker v redu.“ Tudi je rekel brat Egidij: „Meni se zdi, da se grešni človek bolj boji svoje sreče, kaker svoje škode in nesreče; zakaj on se boji v red stopiti in pokoro delati, in se ne boji razžaliti Boga in pogubiti svojo dušo, ko ostane mej svetom, terdim in vpornim, in v gnjusnem blatu svojih pregreh, in naposled ga čaka večno pogubljenje.“ En posvetni človek je vprašal brata Egidija ter je rekel: „Oče, kaj mi svétuješ, da naj storim? ali da naj stopim v red, ali da naj ostanim mej svetom in delam dobra dela?“ Temu je odgovoril brat Egidij: „Brat moj, gotovo je, ako bi kak vbožen človek vedel za velik zaklad skrit v kakem občnem kraju, ne bi nikoger svêta prosil, da bi gotov bil, ali bi bilo dobro izkopati ga in shraniti v svoji hiši. Koliko bolj naj bi se potrudil človek in se krepko in skerbno podvizal vzdigniti tisti nebeški zaklad, ki se nahaja v svetem redu in v duhovnih skupščinah, ne da bi se tolikanj posvetoval.“ Ko je slišal tak odgovor, je oni svetovni človek vbogim razdal vse, kar je imel, in tako vsega prost, je stopil v red.

Brat Egidij je rekel: „Dosti ljudi stopi v red in vender ne store in ne zveršijo tistih reči, ki spadajo k popolnemu stanu redovnega življenja: taki ljudje so enaki kmetu, ki je oblekel Rolandovo orožje, pa se ni znal ž njim bojevati in vladati. Ne zna vsak človek jahati vpornega in hudomušnega konja: in če ga ven-

der jaha, bi se pač težko branil, da ne bi padel, ako bi konj dirjal ali divjal.“ Tudi je brat Egidij rekel: „Jaz ne mislim, da bi bilo kaj velikega, ako zna človek priti na kraljev dvor, niti ne mislim, da bi bilo kaj velikega, ako zna dobiti kako milost ali dobroto od kralja; kaj velikega pa je, ako zna bivati na kraljevem dvoru in stanovati tam, in vladati se, kaker gre, z razborno stanoovitnostjo. Dvorjanstvo velikega kralja nebeškega je sveti redovni stan, ki ni težavno znati, kako se vanj vstopi in v njem zadobi nekoliko darov in milosti od Boga; nekaj velikega je pa, da zna človek dobro v njem živeti in vladati se v njem z razborno stanoovitnostjo notri do smerti.“

Tudi je rekel brat Egidij: „Raji bi hotel biti v svetovnem stanu in neprenehoma upati in želeti pobožno, da bi stopil v red, kaker da bi bil v kuto oblečen v svetem redu brez vaj čednostnih del v lenobi in nemarnosti. In zato naj bi se redovnik vedno trudil, da bi živel dobro in čednostno, vedoč, da ne more živeti v drugem stanu, kaker v tem, ki ga je obljubil.“ Enkrat je rekel brat Egidij: „Meni se zdi, da je red manjših bratov resnično vstanovljen od Boga ljudem v prid in veliko spodbujenje: ali gorje nam bratom, če ne bomo taki ljudje, kakeršni moramo biti! Gotova reč je, da ne bi bilo najti srečniših ljudi v tem življenju, kaker smo mi: zakaj ta je svet, gdor svetemu naslêduje, in ta resnično dober, gdor hodi po potu tega dobrega, in ta je bogat, gdor hodi po hodiščih tega bogatega; zakaj red manjših bratov bolj kaker kateri drugi red naslêduje stopinje in steze najboljšega, najbogatejšega in najsvetejšega, kar jih je kedaj bilo ali še bo, to je našega Gospoda Jezusa Kristusa.“

Stanje in razširjevanje sv. katoliške cerkve v poslednjem času.

V. A m e r i k a.

(Dalje.)

Samotno stojé v Atlantskem morju čez 140 zemljepisnih milj od obrežja Zedinjenih držav mali angleški otočiči B e r m j ú d e s - A j l e n d s (Bermudas Islands), tako imenovani po špancu Hvánu Bermúdesu (Juan Bermudez), ki jih je leta 1515 prvi našel. Vseh vkup je 180, ali vmes le 19 naseljenih. Prebivavcev imajo do 14

tisoč; mej njimi je belih okoli 5500. Protestantje raznih ločin imajo tu 5 cerkev, katoličani eno. Otočje je močno vterjeno, nekaka Maljta v Atlantskem oceanu. Loka pri mestcu Sent-Džordž ima prostora za vse angleško ladjevje. Največi mej temi otočiči je Mén-Ajlend (Main Island) z glavnim mestom Hémiljten (Hamilton). —

Od teh neznatnih otočičev okoli 200 milj proti jugu in zapadu pa nahajamo tisti del Amerike, ki ga je prav za prav našel Krištof Kolumb, to je veliko otočje imenovano: *Zapadna Indija*. To otočje ima prostora nekaj več kaker Italija brez Sicilije in Sardinije, prebivavcev pa dandanašnji ne dosti čez 4 milijone in pol. Deli se v tri poglavitne oddelke: Bahámsko ali Lukájsko otočje na severu, Velike Antilje v sredini, Male Antilje na jugovshodu.

Velike Antilje se imenujejo štirje veliki otoki z nekerimi bližnjimi majhinimi, namreč Kúba, Hamájka, Ajitíj ali San-Domíngo in Portoríko.

Ajitíj (Haíti), malo manjši od naše Galicije, je mej temi prvi otok, ki so si ga španci prisvojili. Ko je Kolumb prvič stopil manj, 5. grudnia 1492, je imel obilo domačih prebivavcev, kaker se je moglo soditi, okoli 1 milijon. Frančiškani so postavili tu iz listja in vej prvo kerščansko cerkev v Ameriki (razen Grenlandije). Kmalu pa so španci med-se razdelili vso deželo s prebivavci vred. Vbogi divjaki so morali zdaj terdo delati, kar niso bili vajeni, zlasti v rudnikih, kjer so zlato kopali svojim novim gospodarjem. Seveda so se vpirali; ali španci, ravno tako nevsmiljeni in krivični, kaker lakomni in požrešni, so jih zato v kratkem skoraj popolnoma zaterli. V 15 letih jih je bilo na celem otoku od enega milijona le še kakih 60 tisoč, to je šest od sto, in dasiravno so jih 40 tisoč vpeljali z Bahámskega otočja, se je vendar število vbozih sužnjih v dveh letih zopet znižalo na 50 tisoč. Frančiškani in dominikani so se zastonj vstavljali grozovitemu zatiranju, ki se je godilo z enako terdoserčnostjo tudi po ostalih otokih Zapadne Indije. Iz najboljšege namena je svetoval naposled sloveči dominikan Jernej de las Kasas, poglavitni branivec nesrečnih amerikancev, naj se pripeljejo iz Afrike zamorci, katerih en sam lahko toliko stori kaker štirje indijani. Po tem nasvetu se je res vpeljalo okoli leta 1510 prvih 50 zamorcev na Ajitíj in nadalje se jih je vvažalo od leta do leta zmirom več tako na ta kaker na druge sosednje otoke. Do začetka osemnajstega stoletja se je po-

vzdignilo število černih sužnjih na Ajitiju do 150 tisoč; prvotni prebivavci pa so popolnoma izginili.

Ob koncu 17. stoletja so se ustanovile na tem bogatem otoku francoske naselbine in Francosko je dobilo kmalu zapadno polovico tudi popolnoma v oblast, mej tem ko je vshodna ostala Španiji. Francoski kos se je nato v kratkem tako povzdignil in razevel, da mu ni bilo enake zemlje v Ameriki. Število zamorskih sužnjih je poskočilo do leta 1790 na 464 tisoč; poleg teh je bilo v deželi samo 38 tisoč belih prebivavcev in 28 tisoč mulátov, to je, ljudi mešane, evropske in zamorske kervi. Španska polovica otoka pa je mej tem čedalje bolj ginila. Omenjenega leta je imela le malo čez 100 tisoč prebivavcev, vmes samo 15 tisoč zamorskih sužnjih. Suženjstvo v španskem delu je bilo zdaj tudi le zmerno; toliko terje pa v francoski naselbini. Nič ni torej čudnega, ako so se vbogi zamorci o priliki velikega punta na Francoskem vzdignili zoper svoje gospodarje ter jih prav po tadANJI francoski šegi morili brez prizanašanja. Zmešnjave in vojske so se nadaljevale več let in zamorci so bili srečni, tako, da so leta 1804 francoze popolnoma izpokali iz dežele. Njihov vojvoda, černee Desalín (Desalines) se je po Napoleonovim zgledu naredil za cesarja Ajitijskega ko Jakob I. Cesarjeval pa ni dolgo; zavoljo nečloveške okrutnosti njegove so ga vmorili vže čez dve leti in od tedaj do našega časa so bile v deželi že vse razne vlade, zdaj republika, zdaj kraljestvo, zdaj smešno cesarstvo, vedno punti in prepiri; pri vsem tem pa se je ohranila neodvisna do današnjega dne. Od leta 1821 do 1844 je bil združen pod predsednikom ajitijskim celo ves otok; omenjeno leto pa se je vshodni nekedanji španski del ločil in ustanovila se je neodvisna republika Dominikanska („Republica Dominicana“). Ta se je sicer leta 1861 radovoljno podala materini zemlji Španiji, ali vže leta 1865 so se španci nanovo izpodili in republika Dominikanska se je obnovila. Zdaj ste potemtakem dve neodvisni republiki na otoku, Ajitijska in Dominikanska. Poslednja ima več ko še enkrat toliko prostora, pa vsaj za tri četrte menj prebivavcev kakor prva. Ta le Štajersko nekoliko presega, ona je večja od Češkega. Prebivavcev pa ima Dominikanska republika le okoli 250 tisoč, Ajitijska pa do 1 milijon. Dominikanci so večinoma kreoli, to je, mlajši iz Evrope tjakaj se preselevših prededov, ter govore španski jezik; v Ajitiju pa je belim ljudem zabranjeno vsako posestvo ter so torej prebivavci do malega vsi črni; 9 desetih je čistih zamorcev, ena desetina mešan-

cev mulátov. Jezik te republike je francoski; ljudstvo pa govori neko pokvarjeno francoščino, ki jo imenujejo kreóljščino (créole).

Deržavna vera je v obeh republikah katoliška; Dominikanska ima za vse prebivavce le eno nadškofijo s sedežem v glavnem mestu San Domíngo, kjer počivajo v nadškofijski cerkvi kosti Kristofa Kolumba, Ajitijska pa ima nadškofijo s sedežem v glavnem mestu Port-o-préns (Port au Prince) in štiri škofije, katerih sedeži so mesta Lekéje (Les Cayes), Káp Ajitjén (Cap Haïtien), Gonajíve (Gonaïves) in Por-de-péz (Port de Paix). Nadškofija portoprénška ima 17 far in 350 tisoč katoličanov, škofija gonajívska 8 far in 100 tisoč duš, lekejska 20 far in 250 tisoč duš, kapajitjénska 19 far, 221 tisoč duš, pordepéška 4 fare in 39 tisoč duš. Vender ima Ajitij poleg nadškofa dozdej le enega samega škofa, ne štirih; portoprénški nadškof oskerbljuje namreč tudi škofiji lekejsko in gonajívsko, škof kapajitjenski pa tudi škofijo pordepeško. Veča nesreča kaker pomanjkanje škofov pa je pomanjkanje duhovnikov. O Dominikanski republiki sicer v tem kaker v drugih ozirih ne vemo kaj natančnega, pač pa o Ajitijski. Misli si, dragi bravec, kako bi bilo, ako bi v celi Ljubljani ne bilo več ko dva ali trije duhovniki, ako bi hodili iz Novega mesta obhajati v Ribnico in Brežice, iz Gorice v Kobarid in Terst in Vipavo, čez gore brez cest, čez vode brez mostov — tako je na Ajitijskem. In poleg tega slaba hrana in žgoča vročina, ki mori vbozega misijonarja, terdoglavost, lenoba in zanikernost ljudstva in slobodnjaštvo gospode zamorske, ki ga povsod ovira! Vender je pri tem tudi res, da je ljudstvo nagnjeno k pobožnosti ter se cerkveno življenje v poslednjem času čedalje lepše razcveta. Kar jih še ni spreobrnjenih, žive v mnogoženstvu; vender zato niso popolnoma ajdije, ker so skoraj vsi kerščeni in verujejo v enega Boga, tudi opravljajo nekatere molitve ter pridejo včasih v cerkev. Ko se spreobernejo, pa odpravijo postranske žene ter živijo lepo po kerščansko; le poredkoma taki spreobrnjenci zopet zajdejo na staro široko cesto. Sploh se jih dozdej le deveti del redno vdeležuje službe božje; ali kaker se množa cerkve in duhovščina, tako se tudi čedalje bolj širi in vterjuje kerščansko življenje mej ljudstvom. Po vseh farah se prvo sveto obhajilo vsako leto slovesno obhaja, in nič nenavadnega ni, ako se ga vdeleži do 600 oseb, katerih polovica so odrasčeni čez 40 let in le 10 do 15 od sto je mladih še ne dvajsetletnih ljudi. — Poleg svetovne duhovščine, ki je večinoma s Francoskega, so v deželi tudi nekateri patri skupščine svetega Duha in svetega

Serca Marijinega, ki vodijo v Portoprénsu kolegij ali latinske šole s kakimi 300 gojenci, in šolski bratje, ki imajo šole v poglavitnih krajih raznih škofij. Za žensko mladino skerbe redovnice sv. Jožefa (Kluníjske), ki so znale vže celo neketere mlade ajitíjčanke pridobiti za redovno življenje. — Od leta 1872 je pri Ponšatólu (Pontchateau) v Nantski škofiji na Francoskem seminár, kjer se imajo izrejevati mladi duhovniki za Ajitíjsko. Leta 1878 je bilo notri 40 mladeničev; 16 od njih pa se jih je še le z nižjimi nauki pripravljalo na bogoslovje. To število res ni dosti za potrebo cele dežele, vender se sme upati, da pojde stvar stanovitno na bolje. Kolika sreča bi bila, ako bi se dal ta narod zbuditi iz oterpnjenosti in nemarnosti k delavnemu in kerščanskemu življenju, ako bi moglo to zamorsko prebivavstvo ne le za domače potrebe dajati zadosti duhovnikov iz mej sebe, temuč tudi kos misijonskega polja prevzeti v svoji stari domovini afrikanski, kamer gre evropski misijonar le v gotovo, prezgodnjo smert! —

Tretja cerkvena okrajina v Zapadni Indiji je Kubanska, ki obsega španska otoka Kuba in Portoriko. Kúba (Cuba) je najzapadniši in največi otok mej Antíljami. Prostora ima za deset dežel kaker je Koroška, prebivavcev okoli poldrugi milijon. Našel je ta lepi otok Krištof Kolumb 18. vinotoka 1492. Indijane, ki so bili na njem, so španci kmalu popolnoma zaterli. Vpeljali so nato zamorske sužnje iz Afrike, kaker jih vpeljujejo tudi še dandanašnji. Večina sadanjega prebivavstva so kreoli, mlajši negdanjih španskih vseljencev; zamorcev in mulatov slobodnih in sužnjih je blizu pol milijona. V poslednjem času je prišlo v deželo tudi mnogo azijatov, zlasti kitajcev, ki nadomeščajo sužnje, kjer jih primanjkuje. Razen teh so do malega vsi prebivavci katoličani. Vender se katoliški cerkvi na Kubi ne godi ravno predobro; država ji je vgrabila vse premoženje. — Glavno mesto otoka je Avána (La Habana) v severno-zapadnem primorju z nad 220 tisoč prebivavci in 29 cerkvami, vmes posebno lepo škofijsko cerkvijo. Nadškofija nima tu svojega sedeža, temuč v drugem več ko šest krat manjšem mestu Santjago v južno-vshodnem primorju. — Druga podružena škofija te cerkvene okrajine je na otoku Portoríko (Puertorico), ki je malo manjši od Kranjskega ter ima okoli 666 tisoč prebivavcev. Veča polovica jih je belih, ostali so slobodni zamorci ali mulati; sužnjih ni več na Portoriku. Glavno mesto je San-Hván (San Juan) sè 24 tisoč prebivavci. —

Četerta cerkvena okrajina v Zapadni Indiji je na Malih

Antiljah, otokih, ki so posejani v dolgi, okroženi versti od Portorika proti jugo-zapadu notri do bregov celinske zemlje južno-amerikanske. Najzadnji in največi mej temi otoki je Trinidád ali Svete Trojice otok, kjer je nadškofija sè sedežem v glavnem mestu Portodespánja (Puerto d' Espanna). Trinidad je od leta 1797 angleško posestvo. Lepa in rodovitna dežela je, malo manjša od naše Istrije. Prebivavcev ima okoli 115 tisoč, mej njimi pa le okoli 4 tisoč belih. Zamorske sužnje so leta 1838 oprostili, in ker ti ko slobodni ljudje ne marajo za delo, so se v novejšem času naročili delavci iz Azije, zlasti kitajci in hínдовci, tako da so dan-današnji na otoku videti najrazličniši ljudje (hindovcev je vže tret-jina vsega prebivavstva) ter slišati najrazličniši jeziki. Ravno tako razne so njih vere. Kar je belega prebivavstva, je sicer večinoma katoliško, vender ne govori vse enega jezika, neketeri angleško, drugi francosko, tretji zopet špansko. Delavci v tem vinogradu Gospodovem so dominikani. Sestre ravno tega reda imajo slovečo bolnišnico za gobave v Kokoríti, kjer navadno do 115 teh vbozih oskerbljujejo; zraven imajo malo šolo za hínдовske otroke. — K tej nadškofiji spadajo tudi ostale angleške Male Antilje, kar jih je do francoske Martinike, namreč Tobago, Grenada, Santa Lucija itd.

Podružno škofijo ima ta cerkvena okrajina le eno sè sedežem v mestu Rozó ali Rozôv (Roseau) na angleškem otoku Domínika, ki je v sredi mej francoskima Martiníko (La Martinique, špan. Martinica) in Gvadalúpo (La Guadeloupe, špan. Guadalupe). K tej škofiji se prištevajo vse severne angleške in danske Male Antilje. Domínika se pravi po naše nedelja in otok se imenuje tako zato, ker je bila ravno nedelja, ko ga je našel Krištof Kolumb. Dominika ima zdaj čez 28 tisoč prebivavcev, večinoma katoličanov; belih pa je vmes le poldrugi tisoč. Celo leta škofija šteje do 59 tisoč katoličanov; druga, večja polovica je protestantovska.

Poleg te ste na Malih Antiljah še dve škofiji, ki pa niste podruženi trinidádski cerkveni okrajini, namreč martiníška in gvadalupska na vže imenovanih dveh francoskih otokih. Martiníka ima prostora blizu za deseti del Kranjskega, prebivavcev pa čez 164 tisoč: 10 tisoč belih, 14 tisoč delavcev hindovskih in kitajskih; ostali so zamoreci, mešanci in indijanci. Vere je velika večina katoliške. Največe, dasi ne glavno mesto na otoku je Sen-Pjér (St. Pierre) sè 24 tisoč prebivavci; tukaj je tudi škofov se-dež. — Gvadalupski otok je skoraj še enkrat tolik kaker martiníški, vender nima toliko prebivavcev, temuč le okoli 130 tisoč.

Škofjski sedež je glavno mesto, ki pa ni največe, Báster (Basse Terre) z 12 tisoč prebivavci. Prištevajo se tej škofiji tudi vsi mali otočiči, ki jih imajo francozje v Zahodnji Indiji, s čez 23 tisoč prebivavci. —

Za nizozémejske ali niderlandske otoke, ki so v tistih krajih, je apostoljski vikarijât K u r a s á v s k i. K u r a s á v (Curaçao) je majhin otok na severnem obrežju južno-amerikanske deržave Venesvela z blizu 24 tisoč prebivavci večinoma ne bele kože, vender katoliške vere. Glavno mesto je Willemstad z 10 tisoč prebivavci. Blizu sta dva še manjša otoka, ki se prištevata k temu vikarijatu: Bonér (Bonaire) in Aruba, ki imata skupaj 11 do 12 tisoč prebivavcev. Tudi mej severnimi Malimi Antiljami so še neketeri otočiči, ki stoje pod nizozémejsko vlado in k temu vikarijatu spadajo, namreč Saba, Šent-Evstatij in polovica otočiča Šmártina (druga polovica je francoska), sè skupaj okoli 7 tisoč prebivavci. Cel vikarijat ima do 36 tisoč katoličanov; ostali prebivavci so protestantje.

Drugi apostoljski vikarijât v teh krajih je H a m á j š k i. Obsega veliki angleški otok H a m á j k a na jugu od Kube in zapadu od Ajitija, dalje vse Lukájske ali B a h á m s k e o t o k e, ki so tudi angleško posestvo, in naposled na celini srednje Amerike tako imenovani B r i t s k i O n d ú r a s (Honduras). Večina prebivavstva je protestantovska: 550 tisoč; katoličanov je v celem vikarijatu do 30 tisoč; kakih 15 tisoč je tudi še ajdov. Misijonarijo tu jezuiti angleške okrajine. — Hamájka ali po angleškem izrekovanju Džeméke (Jamaica) je nekoliko večja od vojvodine koroške ali Búkovine ter ima prebivavcev čez 558 tisoč. Mej njimi imajo zamorci veliko večino; belih je le okoli 15 tisoč. Hamájka je sicer silno vroča, ali lepa in bogata dežela, ki se pa, kar so zamorci oslobojeni, jako slabo obdeluje; tudi hamajški zamorci so namreč zanikerni, leni ljudje, ki so sè vsem vboštvom zadovoljni, da le delati ni treba. Vender se katoliški misijonarji pri njih ne trudijo popolnoma brez uspeha. Katoliški duhovnik je tam jako spoštovan, kaker sploh po angleških deželah. Spreobračanja h katoliški veri niso redka ter bi se še bolj množila, ako bi bilo več in lepših katoliških cerkev v deželi; ali le glavno mesto Kingsten (Kingston), z 8 tisoč katoličani mej 37 tisoč prebivavci, ima čedno katoliško hišo božjo. — Britski Ondúras, južno-vshodni kos skortoka Jukatánskega, meri blizu toliko kaker Dolenja Avstrija ter ima čez 24 tisoč prebivavcev večinoma indijanskega plemena, ki

je le nekoliko mešano sè špansko kervjo ter še zmirom govori svoj posebni jezik, „maja“ imenovan. Ljudstvo je do malega katoliško, vendar ima v celi deželi le 5 mašnikov (jezuitov), 6 cerkev ali kapelic in 7 šol. Kjer so indijani sami zase, so zadosti dobri, skromni in vbogljivi ljudje, dasi je njih pobožnost le bolj unanja; kjer pridejo z belimi v dotiko, pa se kmalu izpridijo. Belci španskega rodu so namreč tam silno popačeni in glede vere popolnoma zanemarjeni. Glavno mesto te dežele je Bélis (Balize ali Belize) z okoli 6600 prebivavci (1100 katoličani), ki stanujejo v večinoma lesenih, na koleh stoječih hišah. Na severni meji se lepo razcveta mestce Korosálj (Corozal) s 5000 prebivavci, vmes 2000 katoličani.

Tako smo prišli zopet na celino amerikkansko ter prav do meje žalostne dežele Mehika, kjer so 19. rožnega cveta 1867 republikanci vstrelili nesrečnega nadvojvoda Maksimilijana.

Mé h i k o, to je, „Zedinjene države Mehikkanske“ (Estados unidos de Mejico) imajo prostora za več ko tri Avstrije, prebivavcev pa le nekaj čez 9 milijonov in 600 tisoč. Velika večina je katoliške vere; ali „slobodnjaška“ republika je cerkvi vgrabila vse premoženje, redovnike in redovnice, tudi vsmiljene sestre, izpodila iz dežele, in celo tako daleč seže „sloboda“ v tej blaženi državi, da je duhovnikom prepovedano po duhovniško oblečenim se prikazati zunaj cerkve in stanovanja. Vendar je ljudstvo verno in vdano katoliški cerkvi.

Cerkvene okrajine so v deželi tri z nadškofijskimi sedeži v mestih Mé h i k o (Mejico), Moré li ja (Morelia) in G va da la há ra (Guadalajara). Mé hi š ka cerkvena okrajina obsega zvezno okrožje z glavnim mestom republike in južne in vshodne države ter šteje 9 podružnih škofij. Severno-zapadne države objemlje cerkvena okrajina G va da la há rs ka sè štiri podružnimi škofijami. V sredini mej tema je cerkvena okrajina Mi č o a k á n s ka za srednje-zapadne države Mi č o a k á n (Michoacan) z glavnim mestom Moré li ja in štiri druge. Tudi ta cerkvena okrajina ima štiri podružne škofije.

Naposled imamo v Severni Ameriki še eno cerkveno okrajino z nadškofijo G va te ma la in štiri škofijami. Obsega ta okrajina pet neodvisnih republik, ki so na jugu Mehikkanske na ozki zemlji, ki se stéza proti Južni Ameriki. Te repúblike so: G va te ma lá (Guatemala), O n d ú r a s (Honduras), Sa n - Sa l j va d ó r (San Salvador), Ni ka r á g va (Nicaragua) in Ko sta r í ka (Costarica).

G va te ma la je malo menj ko trikrat tolika kakor Švajca

ter ima nad 1 milijon 215 tisoč prebivavcev, katerih tri četertine so indijani; ostali so, razen 20 tisoč belih in nekoliko zamorcev, mešane kervi. Velika večina je katoliška; gospodarijo pa slobodnjaki, ki imajo slobodo tako radi, da je drugim, zlasti cerkvi, ne dele preobilo. Jezuitom je pod smertno kaznijo prepovedano le prikazati se v to preblaženo deželo; ob novem letu 1881 je malo manjkalo, da niso vstrelili enega, ki se je bil tja izgubil; le strah pred angleži ga je rešil, ker je bil mož angleški podložni. — Glavno mesto Gvatemála ima okoli 57 tisoč prebivavcev, 25 cerkev, lepo katedralo in nadškofijsko palačo.

República Ondúras je le malo manjša od Gvatemale, pa ima samo nekaj nad 351 tisoč prebivavcev, ki so večinoma katoličani. Ali vlada je cerkveno premoženje, zlasti samostane, vgrabila in cerkev si mora pomagati, kaker ve in zna. Škofijski sedež je v nekedanjem glavnem mestu Komajágva (Comayagua), ki ima 10 tisoč prebivavcev. Sedanje glavno mesto je Tegusigáljpa (Tegucigalpa) z 12 tisoč prebivavci.

República San-Saljadór ima prostora nekoliko več ko Kranjsko z Goriškim, Istrijo in Terstom, prebivavcev pa čez 482 tisoč, večinoma katoličanov. Slobodnjaška vlada pa je tudi tukaj pograbila cerkvi vse premoženje, tako da se je moral za cerkvene potrebe vpeljati posebni cerkveni davek, ki se pa neki nemarno plačuje. Glavno mesto in škofijski sedež je San-Saljadór sè 14 tisoč prebivavci.

República Nikarágva je precej večja od Gvatemale, več ko za celo Štajersko, prebivavcev pa ima le 300 tisoč, zopet večinoma katoličanov. Škofijsko mesto je León z velikansko katedralo sezidano od leta 1776 do 1780 neki da z 10 milijoni goljdinarjev.

República Kostaríka je blizu tolika kaker Češko, pa ima le 185 tisoč prebivavcev, tudi večinoma katoličanov. Glavno in škofijsko mesto je San-Hosé (San José) z 12 tisoč prebivavci.

(Konec prih.)

Ptiči Matere Božje.

V. Orel.

Kar je lev mej čveteronožnimi živalimi, to je orel mej pticami. Vže stari so ga imenovali kralja vseh ptičev in še dandanašnji ga imajo dežele in njih vladavci v svojih gerbih in pečatih ko znamenje mogočnosti in oblasti. Visoko léta le-ta veličastni ptič in mirno plava po zraku, pa tudi bliskoma šine navzdol; kaj bistré oči ima in najmočnejši je mej ptiči. Vse to so lastnosti, ki ga z mogočno Devico, s kraljico angeljev in vseh svetnikov, z najpopolnšim zgolj človeškim bitjem, ki je doseglo najvišjo stopnjo svetosti, ravno tako lahko kaker lepo primerjati dajo.

Orel veličastno plava v podnebjú ter se v svojem mogočnem letanju najvišje povzdiguje. — V čednosti pa se ni nobeno zgolj človeško bitje višje povzdignilo kaker Marija. Ona je prišla na verhunec popolnosti, v svojem letanju je dosegla neizrekljivo višavo svetosti. Kaker je orel kralj mej ptiči, tako je Marija kraljica vseh svetnikov. „Mnogo hčeri je nabralo bogastva“, pravi sv. pismo (pregov. 31. 29.), „ti pa si vse preseгла“. Mnogo duš si je pridobilo čednosti, ti pa, o Marija, si pred vsemi in to ne samo po milostih, s katerimi te je Bog obogatil, ampak tudi po svojem sodelanju, s katerim si se milosti vredno storila ter se jih posluževala. Pravijo, da orel svoje mladiče seboj jemlje v visočine ter jih tam v sonce gledati uči. Tako je tudi Marija vsem tistim, kateri jo častijo in ljubijo, najboljša učiteljica v čednosti; sè svojim zgledom kaker tudi sè svojo priprošnjo pomaga vsem, ki so dobre volje, naprej po potu popolnosti; iz solzne doline povzdiguje bogoljubno dušo v lepše višave, kjer gleda in vživa jasno sonce milosti Božje. Glej, kristijan, tudi tebe je vstvaril Bog za popolnost in svetost; zato ti je obilo milosti vže podelil ter ti vedno še novih ponuja. Kako pa ti te milosti obračáš? Ali jih ne zanemarjaš, ali jih ne zlorabiš? Oj, koliko krat se plazi tvoj duh v pozemeljskih nižavah z grehom omadeževan ter o čednosti, o svojem vzvišenem poklicu nič vedeti noče. Kristijan, ko gledáš veličastno podobo Marijino, ali te ne kliče za seboj gori v sveta nebesa? Verzi torej od sebe grešno breme, pa boš mogel vesel zapeti:

„Moj duh, iz telesa
Z Marijo v nebesa
Povzdigni se tí!
Serce polno sreče
V ljubezni goreče
Za njo naj hití!“ —

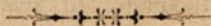
Orel ima najbistriše oko. Iz neizmerne zračne višave razgleduje svet pod seboj in prav dobro razloči ptice in živali, ki mu vgajajo. Tudi Marija ima v duhovnem pomenu orlóvske oči; ona vidi v prihodnjost tako jasno kakor v sadanjost; saj se imenuje kraljica prerokov. Njen božji Sin jo je izročil na križu viseč svojemu ljubemu učencu Janezu za mater, in po pravici se more misliti, da ni zapustila ljubljenca Gospodovega, ko je šel po svetu oznanjevat sveto vero. V pogovorih z Devico najmodrejšo je pač tudi dosegel ta sveti evangelist tisto čudovito modrost, ki jo razodevlje njegov evangelij. Drugi trije evangelisti, kakor so sicer popolni in od svetega Duha razsvetljeni, vendar se le bolj zemlje derže; sveti Janez pa se je povzdignil visoko proti nebesam ter gledal bistrih oči v skrivnostno svetlobo včlovečene Besede Božje. Ako pa je ravno zato orel pomembno znamenje tega evangelista, ali ni še tolikanj bolj po pravici orel tudi podoba Device Matere, ki je „sedež modrosti Božje“? Ali orel ima bistre oči le v svojo korist, drugim živalim v škodo in pogubo; Marija pa ima bistri pogled vsem, ki se k njej obračajo, le v hasen in zveličanje. Da celo s podob so, kakor se bere, semtertja njene blage oči kakor dve svitlé zvezdi mnogemu grešniku zasijale v serce, ga spreobrnile in k pravemu spoznanju pripeljale. — Zateci se torej, kristijan, k Mariji, naj se tudi na-te milostivo ozre ter ti podeli dušno razsvitljenje in kerščansko modrost, da se boš zmirom zavedal svojega imenitnega poklica ter tudi živel po-njem. —

Orel je najmočnejši mej ptiči. Tudi blažena Devica Marija presega po mogočnosti in oblasti vse angelje in svetnike. Ona je satana premagala, ona glavo sterla peklenski kači. Premagala je celo svojega Sinu in Gospoda, ki je prvi čudež na njeno prošnjo prej storil, kakor je bil namenjen. In še zmirom je pokoren njenim materinim besedam, kakor takrat, ko se je reklo o njem na zemlji: „Šel je v Nazaret ter jima je bil pokoren“. In kakor je Kristus rekel sam o sebi, tako bi mogla tudi Marija reči: „Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji.“ Vsegamogočno pomoč imaš torej v Mariji, o kristijan, vsegamogočno, tako da ti lah-

ko pridobi vse darove in milosti, vsegamogočno, tako da te obaruje lahko pred vsakim sovražnikom in škodljivcem. „Kaker orel vabi k letanju svoje mlade in plava nad njimi, tako razprostira Gospod svoje peroti in ga sprejemlje in nosi na svojih ramah“, tako govori sveto pismo o izraeljskem ljudstvu (5. Mož. 32, 11.), tako bi se moglo reči tudi o Mariji glede kristijanov, kateri se nje derže. Ona jih ne zapusti v življenju, ona jih ne zapusti zlasti tisti trenotek, ko so njenega varstva, njene pomoči najbolj potrebni, ob smertni uri. Takrat čuje pri njih kaker najboljša mati, jih tolaži v britkem smertnem boju, odganja hudobnega duha od njih, in ko se dušica loči od telesa, jo nese pred sodnji stol Božji ter prosi za njo tamkaj, dokler ji izprosi vsmiljenje, dokler ji zadobi večno življenje.

M o l i t v i c a.

O Marija, mati milosti, varno pribežališče grešnikov! Glej, toliko krat smo razžalili Tvojega Božjega Sinu, da si komaj upamo k njemu povzdigniti oči. Kam torej se hočemo obrniti, kje zavetja iskati, ako ne pri tebi, mila mati? K tebi torej bežimo, pod tvoja krila se zatekamo, nate se terdno zanašamo. Po svoji veliki modrosti in mogočnosti nas reši iz zvutih zank in težkih spon, ki nas derže pripete in priklenjene na teh mračnih tleh, reši nas, da bomo za tabo se mogli povzdigniti kaker mladi orli v svitle višave svetosti, h kateri smo poklicani. Amen.

Kraljevi mertvi na Kostanjevici.

(Konec.)

Spoštovanje, ki si ga je grof Šambordski s kerščansko pobožnostjo in moško, terdno značajnostjo v obili meri pridobil, in ljubezen, s katero so mu bili vdani prijatelji njegove stare kraljeve hiše, se je posebno ginljivo očitno pokazala 3. kimavca in naslednje dni. Pogreba, kakeršen je bil Šambordov, Gorica še ni videla in ga ne bo menda nikoli več.

Cel teden poprej so se delale priprave. Pod cerkvijo na Kostanjevici se je odločil prostor, kamer se je imela postaviti kraljeva truga, pod prezbiterijem. Votlina in ozko hodišče do nje se je priravnalo in ocedilo, koliker se je v naglici dalo, in prenesle so se vvanjo iz stranskih rakev, kjer so bile zazidane, truge

vseh štirih prej tu pokopanih udov kraljeve rodovine francoske. Na evangelijsko stran so se postavile tri, v sredo kralja Karla X., na desno poleg njega njegovega sinu Ludovika, na levo njegove snahe Marije Terezije; na epistelsko stran se je postavila truga Luíze Páremske, pripravil v sredi te strani prostor Henriku V. ter prihranil tretji na desni njegovi, nasproti Marije Terezije Angulemske, za še živečo vdovo rajnega. Cerkev se je od spred in od znotraj v černo opravila. Ravno tako velika cerkev v mestu, kjer je imela biti na dan pogreba slovesna črna maša. Ko je ta dan prišel, je bila v žalost oblečena tako rekoč cela Gorica; povsod so bile videti črne zastave in preproge. Černo oblečene francoske gospode je bilo vže v nedeljo mnogo v mestu; mnogo je je prišlo tudi v pondeljek zjutraj iz bližnjih mest, Tersta, Vidma in Benedek, kjer so prenočevali.

O polu osmih zjutraj v pondeljek 3. kimavca se je pripeljalo s posebnim vlakom kraljevo truplo na goriško železniško postajo, kjer se je postavilo za nekaj časa na mertvaški oder v černo opravljeni in z mnogimi lučmi razsvitljeni čakalnici prvega reda.

Na široki, z drevjem obsajeni cesti, ki pelje četert ure dolga od postaje v mesto, se je vže zgodaj začelo zbirati ljudstvo in duhovščina k pogrebniemu sprevodu. Prekrasen mertvaški voz, černo opravljen, s černo kraljevo krono verhu in kraljevimi gerbi francoskimi na vogleh, je peljalo iz mesta proti postaji šest belih konj, v černo, s srebrnimi lilijevimi cveti pošito tkanino oblečenih. Za tem vozom je bil drugi, poln najkrasnejših vencev, poslanih od vseh strani, zlasti s Francoskega, v znamenje spoštovanja, vdanosti in ljubezni do slavnega rajnega. Vojvoda Blakaški se je vozil pred mertvaškim vozom v posebni krasni kočiji.

Proti deveti uri se je pripeljal z Dunaja zastopnik cesarjev, knez Turn-Taksis, soprog sestre cesaričine. Berž nato se je vredil sprevod ter začel pomikati proti mestu. Milostivi knez nadškof so po želji poslanca papeževega na Dunaju, dasiravno še niso bili nastopili nadškofije, nalašč prišli iz Poreča pokopavat kralja.

Versta sprevodu je imela biti le-ta: križ; veteranska godba; oddelek veteranov; 24 vbozih v černo oblečenih na stroške kraljeve hiše; razni zavodi; vojaška godba; učiteljstva nižjih šol; vzajemno podporno društvo delavsko; katoliška društva; mestna godba; vsmiljeni bratje; frančiškani; kapucini; jezuiti; svetovna duhovščina; profesorji osrednjega seminarja; korarji nadškofijski in drugi; prošt; nadškof; jezdec na belem konju; vojvoda Blakaški

v kočiji, deržeč na blazini ovratnico z velikim križem reda sv. Duha, najimenitnejšega mej redovi francoskih kraljev; za njim mertvaški voz s kraljevim truplom; zastopnik cesarjev; knezi iz kneginje burbonske rodovine španske in laške veje t. j. najbližnji sorodniki rajnega; zastopnik kralja bavarskega in neki portugiški kraljevič; kraljevi dvorniki in vikši služabniki; namestnik teržaški; tajni svetovavci in kámerniki; francoska poslanstva z belimi banderci in krasnimi venci; voz z venci; vojaške oblasti; deželni zbor goriški; mestni župan; mestni zbor; razne gosposke, skupščine, družbe itd.

Ob cesti so na obej strani stali veterani in vojaki ko častna straža. Ljudstva, ki je spoštljivo gledalo, je bilo na tisoče.

V veliki cerkvi je bil pripravljen velikanski mertvaški oder s krono na verhu, ves v lučih. Truga s kraljevim truplom se je postavila v zato odločen prostor spodaj, ker je pretežka — ima namreč v sebi drugo svinčeno in ta tretjo hrastovo, še le v tej je truplo — in oder je bil previsok, da bi se bila vzdigovala na verh.

Nato se je začela slovesna črna maša, ki so jo peli milostivi knez-nadškof. Vstop v cerkev pa je bil mogoč mej tem le tistim, ki so imeli posebno dovoljenje. Mej mašo, in dalje, dokler je ostalo kraljevo truplo v cerkvi, so francozje pri mertvaškem odru stražili in molili; zlasti se je neprestano po koncu držala vojaška zastava nekedarjih papeževih zuavov, ki jo je blagi rajni imel v posebni časti. Posvečena je presvetemu Sercu Jezusovemu in svetemu Martinu. V veliko čast so si šteli francozi, ako so mogli za nekoliko trenutkov poprijeti to zastavo.

Popoldne o petih se je začel pomikati spreved v enakem redu in z enako slovesnostjo od velike cerkve proti Kostanjevici, le da se je mnogo njih, ki so bili spred v versti, vstavilo vže konec mesta na ravnini, ker na homeu ni prostora za toliko ljudstva. Tako je tudi od trijeh godeb le mestna šla gori.

Cerkev na Kostanjevici je bila, kaker smo vže omenili, spred in odznotraj vsa v černo zagernjena sè srebrnimi portami in kraljevimi gerbi olepšana, ter je imela v sredi pripravljen nizek mertvaški oder, da bi se nanj postavila kraljeva truga. Nad tem odrom se je vzdigovala veličastno bela zastava s pozlačenimi lili-jevimi cveti obšita, znamenje postavnih kraljev francoskih. Prinesel jo je iz Lila neki gospod Bayart, sodojenec rajnega grofa Šambordskega. Hčere gospodove so jo pripravljale za slovesnost nastopa

Henrika V. na francoski prestol; zdaj ima pokrivati rakev njegovo, da se izpolnijo besede, ki jih je pisal rajni v nekem razglasu: „Ta (namreč bela, lilijasta) zastava je varovala mojo zibel; jaz hočem, da naj pokriva tudi moj grob.“ —

Ko se je voz pripeljal do cerkve in truga vzela ž njega, so francozi v tihi žalosti poklekli pred njo in bitka solza se je za lesketala pač v mnogih očeh. Truga se je nesla nato pred cerkvena vrata ter tam na vzvišenem mestu postavila na tla. Menda se je želelo, da bi jih tako več moglo videti in slišati, ko so se poslednjič pele nad njo mertvaške molitve. Po teh kratkih molitvah so jo lovci rajnega kralja zopet poprijeli ter skozi vrata, ki so se nalašč naredila, prederši zid, ki loči prostor pred cerkvijo od mnogo nižjega malega verta samostanskega, nesli po začasnih lesenih s črnim suknom pogernjenih stopnjicah v odločeno votlino pod cerkvijo. Tjakaj so spremili pozemeljske ostanke grofa Šambordskega poleg zastopnikov samostana presvitli knez-nadškof z drugo višjo duhovščino, zastopnik cesarjev in najvišja gospoda, ki je hodila za njim. Sin gospoda Bayarta pa je nesel belo zastavo iz cerkve ter jo položil na trugo, ko se je postavila na svoje mesto. — Drugi francozi so tergeli mej tem vince, ki so se pripeljali na vže omenjenem vozu ali tudi na rokah prinesli, da si je vsaki vzel kaj malega za spomin, ter so potem skozi cerkev odhajali nazaj v mesto.

Drugi dragoceni vmetalni venci z gerbi ali raznimi podobami v sredi so se prinesli ali še ta večer ali drugi in naslednje dni, da se polože na trugo ali v rakev kraljevo. Tudi neketera banderca, ki so se nosila v sprevodu, so se pustila tu, da ostanejo na primernem mestu v kraljevem pokopališču.

Nihče pa izmej pogrebcev francoskih ni hotel zapustiti mesta goriškega, da ne bi bil stopil v žalostno votlino ter še enkrat pokleknil in molil pred trugo svojega kralja. V torek, 4. kimavca, in naslednje dni je bila torej guječa pred cerkvijo od zore do mraka, ker je moglo le po nekoliko ljudi na enkrat v tesno kraljevo počivališče. Tam dolu pa je bilo pač ginljivo gledati, kako so milo jokali in na kolenih priserčno molili možje izmej najvišje gospode francoske, kako so spoštljivo pokladali na trugo moljke, svetinjice in druge reči, da jih vzamejo seboj v domovino ko drage spominike na ljubljene kralja. Pač se je moralo bitko storiti vsakemu, ko je videl v kako tesno, temno in zatuhlo ječo so ga zanesli — ali koliko ljubezni in vdanosti ga je spremilo v ta žalost

stni, mertvaški kraj! Že v veži, ki je pod vzvišenim predcerkvenim prostorom, vidimo razne vence, lepe, ko so bili novi, zdaj že ostarele in poškodovane; neketeri so že došli v žalostnem stanu. Pri vходу v rakve pod cerkvijo ste postavljeni banderci, prineseni od poslanstev delavcev dveh največih mest na Francoskem, Pariza in Lijona, vsako na eni strani; tretje zlasti lepo in dragoceno banderce, ki ga je prinesel neki neimenovan gospod in Juraškega pogorja, se posebej hrani. — Skozi golo, ozko, pa precej dolgo hodišče pridemo v votlino, ki je zdaj kraljeva rakev. Druga na levi strani je s črnim sè srebrnimi lilijevimi cveti okrašenim žametom prevlečena truga grofa Šambordskega. Za njo je v majhini vrečici nekoliko persti, ki so jo prinesli pariški delavci iz slovečih Tujlerij, ne drag, ali ginljiv spominik! Trugo čez polovico pokriva velikanški venec, vmetalno spleten iz nabranih steklenih biserov. Pred njim je na črni žametavi blazinici pozlačena kraljeva krona s primernim latinskim napisom od znotraj, poslana iz departmanta Kotedór (Côte d'Or.) Odkrit je le sprednji konec truge, kjer so na srebrni ploščici vrezane te besede v francoskem jeziku:

Tukaj je položen
previsoki in prevzvišeni knez
Henrik Peti tega imena
po milosti božji kralj Francije in Navare
rojen v Parizu 29.*) kimavca 1820
vmerl v Frozdorfu 24. velikega serpana 1883.

Ostale štiri truge so popolnoma (deloma tudi stene) pokrite z dragocenimi venci, poslanimi ko poslednje počesčenje na grob kralju Henriku Petemu od raznih mest, društev in posameznih ljudi na Francoskem. Zastonj bi jih skušali natančneje popisovati; gdor jih ni videl, bi si vender ne mogel prav misliti, kakšni so. Prihajajo pa tudi zdaj, ko je minil že mesec dni po pogrebu, vedno še novi venci, zlasti s tem namenom, da se polože za nekaj časa na kraljevo trugo ter potem precej nazaj vzamejo, raztergajo in posamezni kosci razdele ter hranijo ko dragi spominiki.

Prihajali bi skoraj da tudi še mnogi francozi osebno k temu svetišču svojih kersčanskih kraljev, da jih niso ostrašili goričani v lastno škodo in sramoto z nevsmiljeno draginjo. Upamo vender, da zavoljo posameznih od sile lakomnih blagosserčni katoliški francozi ne bodo zamerili mestu, ki si je prizadevalo sè spoštljivo prijazno-

*) V zadnjem zvezku se je vrnilo po pomoti 20. nam. 29.

stjo jih sprejeti ter po svoji moči na dostojen način poslednjo čast izkazati „dobrotljivemu knezu.“

Kaker smo že omenili, se je rakev in vhod vvanjo v naglici pripravil, kaker je bilo ravno mogoče, z namenom, da se pozneje prenaredi in popravi, da bo vse, kar se da, dostojno in primerno. To delo se je zdaj tudi v resnici začelo. Ob času, ko bodo naši prijatelji te verstice brali, torej najberž vže več ne bo v rakvi vse ravno tako, kaker je bilo gori povedano. Morebiti pozneje, ko bo delo doveršeno, še kaj povemo o tej reči.

Zdaj pa se nam zdi potrebno, da pristavimo nekoliko besedice, ki se tičejo našega samostana in zapuščine grofa Šambordskega. Na kakovo nespোরазumljenje se opira časniško naznanilo o 150000 frankih, ki bi jih bil presvitli knez v oporoki zapisal temu samostanu, nam ni znano; da so mnogi ljudje po svetu verjeli naznanilu, pa nam pričajo prošnje za obilo podporo, ki nam dohajajo v raznih jezikih iz mnogih gospodov dežel. Tudi neki slovenski listi so prinesli tisto novico in vtegnili bi se najti tudi po naših krajih ljudje, ki jo verjamejo. Zato bodi tu očitno povedano, da bi prosjaški samostan, kakeršen je naš, take zapuščine nikaker drugači ne mogel sprejeti razen le v popolnoma določen namen glede na pričujočo lastno potrebo, kakeršna bi bila n. pr. popraviljanje cerkve ali dozidavanje samostana. Taka potreba pa se rajnemu knezu — gotovo posebnemu dobrotniku našemu — dasi jo vidimo in čutimo vsak dan, vender, kar vemo, ni naznanila; ni nam torej ničesar mogel zapuščati za njo. V resnici je edino, kar se je vsled presvitlega rajnega oporoške pri nas naročilo, neko število svetih maš za njegov dušni mir, in te so plačane tako, kaker plačane se tu navadno bero tudi za preproste meščanske in kmetijske ljudi. Z dediščino po grofu Šambordu torej mi ne moremo podpirati nikogar, ker je nismo dobili, kaker je nismo iskali, niti kedaj mislili nanjo.

Kar smo pa res mislili ob tej žalostno-slovesni priliki, to hočemo povedati za sklep prav odkritoserčno. Mislili smo namreč, da bi bilo lepo in častitljivo za katoliško Francijo, ako bi poskerbela, da se cerkvena nad grobom njenih kraljev, koliker je treba, popravi in dostojno olepša — ne nam v korist, temuč Bogu na čast in v poslednje poterjenje spoštovanja in ljubezni do Njega, ki počiva pod to cerkvico.

Naj počiva v miru in večna luč naj mu sveti!